

13. maj 2015

Inatsisartut Suleriaasianni § 36 naapertorlugu apeqquteqaat allaavigalugu Inatsisartuni oqallisissiamik siunnersuut imaattoq saqqummiuppara:

Allaffissornikkut ingerlatsiviup atugarisai aaqqissugaaneralu pillugit apeqquteqaat aallaavigalugu oqallisissiamik siunnersuut. Ullumikkut pisorta qarfeqarnikkut aaqqissugaanerput nukissanik atuiffiulluarlunilu inuiaqatigiit angissusaannut kulturiannullu naleqqussagaava.
(Inatsisartunut ilaasortaq Naaja H. Nathanielsen, Inuit Ataqatigiit)

Naaja Nathanielsen Inuit Ataqatigiit apeqquteqaat aallaavigalugu Inatsisartunut oqallisissiaqarnera “*Allaffissornikkut ingerlatsiviup atugarisai aaqqissugaaneralu (...)*” soqutiginartillugu atuarparput.

Siumumiillu oqallisissiaq ima oqaaseqarfigissuarput.

Aallarniutigalugu oqaatigissuarput Siumumiit Nunatta siunnerfissaa pillugu nalornissuteqannginnatta.

Siumup anguniagaraa politikkikkut – nuna aalajangersinnaassutsikkut pituttorsimanngittoq.

Namminersornerulluni Oqartussaqaarneq kingornalu Namminersorluni Oqartussaqaalersimaneq tassanga siunnerfilerlugu pileriartorpoq. Nunatut/Inuiaqatigiittut killiffipput – Namminersorluni Oqartussaqaarneq Siumup isaani Namminiileriartornerup aqputaani takisuumi “naanngisat” ilagaat.

Kalaallit Nunaat Namminersornerulinggikkallarmat ineriartorneq pillugu nunatsinni aalajagiisarsimanerit tamarmik “Grønlandsministeriet”-mit aqunneqarput. Nunatsinnut avammut nunattalu iluani ineriartorneq pillugu aalajangiisinnaatitaaneq nunatsinnut inuinnu nuunneqarnissaa 1970-ikkunni ersarinneruleriartortumik kissaataavoq. Tamannalumi aamma kinguneqarluni Namminersorneruneq pillugu Ataatsimiititaliarsuarmik pilersitsisoqarmat, isumaliuutersuutaalu aallaavigalugu danskit “Inuiaat Kalaallinik taajortut” Namminersornerulerusunnersut taasitinneqarlutik.

Taama anguniagaqarluni aalajangernerup kinguneranik Namminersorneruneq eqqunneqarmat, soorunami kingunerisa ilagaat suliaasaqarfippassuit Naalagaaffimmiit Kalaallit Nunaannut nussorneqarnerat, tamatumalu malitsigisaanik inatsisiliorneq allaffissornerlu annertuseriarujussuarlutik. Taassuma malitsigisaanik allaffeqarfissuaq alliertupiloorpoq inatsisillu ima annertusitigipput nalilersueqqittoqartariaqalenera pinngitsoorsinnaajunnaartutut isikkoqalerluni. Siumumiillu annertunerusumik sammeqqinneqarnissaa kissaatigaarput.

Akisussaaffiit tingooqqarnerini Siumumiit siunertaajuarsimavoq allaffissornermi “Kalaalinnorsaanissaq”, ajoraluartumilli misilittagakinnermik peqquteqartarneq inuillaarluni arriippallaamik nikeriartoqartarpoq naak kalaallisut oqaasillit qaffasissumillu Ilinniagallit amerliartoraluartut.

Aamma taanngitsoorneqassanngilaq Nunatta oqaluttuarisaanerani aaqqissuusseqqinnerit annerpaat ilaattut taaneqartariaqartoq tassaasoq, kommuuninik iluarsaaqqinneq 2009-imi timalersorneqarluni aallartittoq. Tamatuma qiterilluinnarsimavaa nunatsinni aaqqissugaanikkut aammalu allaffissor-

nikkut sullissinerit pisariinnerulernissaat akikinnerulernissaallu. Uggornartumilli pisariillisaanermi aningaasartuutikillisaanermilu suliassaq kisimiillutik ingerlassimavaat. Tamakku ugguarsaatiginagit uniffiginagilluunniit ingerlaqqittariaqarpugut, inuiaqatigiit nunarpullu pillugit, Namminersorlutik Oqartussat, Kommuunit inuiaqatigiillu suleqatigiinnitsigut.

Allaffissornikkut ingerlatsineq inuit tamat oqartussaaqataanerannik ataqqinnittumik aqutissiuus-sisumillu ingerlanneqarsinnaasariaqarpoq, inuiaqatigiit nukittuumik oqartussaaqataanerlu pingarti-llugu ineriartussappata.

Uanilu politikikkut aalajangigassaavoq naammassineqarlunilu oqartussaaqataaneq qanoq siammar-terneqassanersoq, aningaasatigut ingerlatsinerup pitsaasumik pinissaa, sulisut pikkorissut allaffeqar-finni sullissisorinissaannik qulakkeerinninnissaq kiisalu minnerunngitsumik allaffissornerup qanoq pisariitsigisumik ingerlanneqarnissaa. Taamaammat Siumumiit neriutigaarput sulissutigiuassa-llugulu nunatsinni ilinniarsimassutsikkut qaffakkiartorerup ilutigisaanik pisortat allaffeqarfiini kalaallisut oqaatsinik atuisunik amerliartortitsinissaq pimoorullugu suliarineqalissasoq kalaallisut oqaasilinnik atorfinitsitsisarnikkut.

Nassuerutigisariaqarparparput suliassaqarfinnik ataasiakkaanik Naalagaaffimmiit tiguisisimaneq, allaffeqarfissuarmi ingerlatsinermi danskit periusaanik toqqammavilimmi, amerlanerpaatigut dan-skinik sulisulimmi kalaaleralunnerusumut ingerlatseriaatsimik ingerlatsinissaq pillugu Namminer-sornerulersimanerup kingornalu Namminersulernerup siunertaa naapertorlugu suli alloriartoqa-gaangimmat. Tamanna Siumumiit ajuusaaraaput sulinerpullu annerusumik alloriartoqarnissaanut ingerlateqqikkusupparput. Siumumiit akisussaaqataagatta nalunngilarput, aaqqiiniaqataaruspu-gullu.

Taamaattoqarnerani tulluussarnissaq pisariaqarpoq. Ajoraluartumik oqaaseqatigiinnginneq amer-lasuutigut aporaatitsisinnaasartuq ilisimavarput. Minnerunngittumillu politikkerit atorfilittallu akor-nanni siunertaagunangikkaluartumik illuatungeriilertoqarsinnaasarluni.

Oqallinnissamik siunnersuuteqartup oqaatingaa allaffissornikkut ingerlatsineq kalaaleralunneru-soq ujartorneqartuq. Tamanna Siumumiit ilumoortutut oqaatigerusupparput. Taamaattoq oqallisis-siami toqqaannangikkaluamik eqqaaneqarpoq oqaatsit oqallinnermi oqallisigissanngikkigut. Kisianni Siumumiit isumaqarpungut oqaatsit aporfiusinnaaneri ilisimallutigit oqallinnermi oqaatsit eqqartunngittoorsinnaanngikkigut, ilumoormammi oqaloqatigiinnermi oqaatsit ajornartorsiortitsi-sinnaasarmata. Aporfimmi oqaloqatigiissutigisinnaanngikkutsigit pitsaasumut alloriarsinnaanngin-natta.

Pissutsit oqinnerusarput oqaaseqatigiilluni oqaloqatigiissiinnaagaanni, tupinnartuusinnaanngilarlu nunatsinni Kalaallit amerlanersaat kalaallisut oqaluttuummata, nalunngilaralu kalaallit oqaasii ilaa-tigut ataqqineqarneri killeqartut atuisuunngittunilu Ilinniassallugit ajornarpallaartutut isumaqarfi-gineqartut.

Siumumiit oqallisissiaq soqutigalutigu taamatut oqaaseqarfigalugu neriutigivarput arlaanna-nulluunniit ajortumik nittarsaassisoqarani oqallisigineqarluassasoq.

Jess Svane, Siumut